

Sammen gør vi forskellen

I synes måske, at det er surt show, når 1. maj falder på en søndag. Og der er selvfølgelig en interessekonflikt, for søndag har i umindelige tider været ugens helligdag, men jeg er glad for at se jer. Det er dejligt, at I har valgt at fejre dagen sammen med FOA. Søndag eller ej, så er 1. maj den dag, hvor vi fejrer resultaterne af vores sammenhold og solidaritet og fremtidens kamp for nye resultater.

Betydningen af dette sammenhold fremhæves i FOAs nye slogan: *Sammen gør vi forskellen*. Slogannet hylder den forskel, FOAs medlemmer gør døgnet og året rundt for borgerne og dermed for velfærdssamfundet.

Velfærd er sådan set meget konkret og håndgribeligt. Det er f.eks. den hjælp og pleje, ældre og syge har brug for. Det er den børnepasning, familierne har brug for. Det er den vedligeholdelse, mad, rengøring, varme, lys og alt det andet, som hver dag bringes til veje på mange forskellige arbejdspladser landet over. Slogannet udtrykker, at FOAs medlemmer er en vigtig del af fundamentet i den danske velfærd.

Samtidig er sloganet et løfte om, at FOA vil gøre en forskel for medlemmerne - først og fremmest i deres arbejdsliv, men også i deres liv i det hele taget som borgere i velfærdssamfundet Danmark. FOA skal være *handlekraftig, inspirerende og hjælpsom* - være nyttig for medlemmerne i deres arbejdsliv og deres liv i det hele taget.

FOA er og skal også fortsat være et stærkt fællesskab, der skaber gennemslagskraft, så FOA med styrke kan tale medlemmernes sag.

En plads i jobkøen

Hvad enten vi kan lide det eller ej, vil der i de kommende år komme mange, mange tusinde flygtninge, familiesammenførte og indvandrere til Danmark. Titusinder, som vi ikke kan sende hjem til fortsat forfølgelse og krig. Dermed vil der komme flere i jobkøen. Hvis vi da ikke vil slå os til tåls med at lade flertallet af de mange flygtninge og familiesammenførte gå år ud og år ind på lave overførselsindkomster – først en ekstra lav integrationsydelse og så kontanthjælp med lavt til loftet.

Vil vi det? Det bliver vi nødt til at forhold os til. Vi kommer til at vælge. Vil vi lade flygtninge komme foran i køen? Nej, siger FOA. Flygtninge har ikke mere krav på et job end alle andre arbejdsløse. Vil vi så holde flygtningene helt ude af køen og betale for, at en stor del af dem ikke bliver i stand til at forsørge sig selv ved et arbejde? Nej, siger FOA. Flygtninge skal have en fair chance på det danske arbejdsmarked på lige fod med de andre i køen. Ikke en plads foran andre. Men heller ikke en umulig plads langt, langt bagved alle andre, henvist til usikre og dårligt betalte job.

Derfor foreslog FOA op til de første trepartsforhandlinger, at der oprettes en lang række nye jobs som integrationselever, hvor flygtninge og familiesammenførte på lige fod med andre lærer at være lønmodtager i Danmark. Lærer at tale dansk, at samarbejde og at begå sig på en dansk arbejdsplads med kollegerne, mens de er i arbejde og forsørger sig selv.

FOA meldte sig dermed på banen for at være med til at løse den kæmpeopgave, det er at hjælpe mange, mange tusinde flygtninge, familiesammenførte og indvandrere ind på det danske arbejdsmarked.

Vi ved godt – vores medlemmer ved godt – at opgaven er stor. Vi ved det, fordi FOAs medlemmer allerede i mange år har været med til at hjælpe rigtig mange flygtninge og indvandrere med uddannelse og arbejde. FOAs medlemmer har været med til, at

rundt regnet hver anden indvandrere fra et ikke-vestligt land er i arbejde. Derfor er andelen af FOAs medlemmer med anden etnisk baggrund end dansk været støt stigende. I dag har mere end hver tiende FOA-medlem en anden etnisk baggrund end dansk.

Der er sket masser af vellykket arbejdsmarkedsintegration på FOA's område, og det kan det også i fremtiden, hvis vi griber det rigtigt an. Men desværre valgte trepartsaftalen ikke at gribe det rigtigt an.

Vi får ikke en integrationsgrunduddannelse, der for alvor kan opkvalificere flygtninge og familiesammenførte, der mangler sproglige, faglige og sociale kompetencer.

Vi får ikke flygtninge i uddannelse som ekstra arbejdskraft i den offentlige velfærd.

Vi får ikke flygtninge i uddannelse til en ordentlig elevløn på niveau med almindelige elever. I hvert fald ikke i den offentlige sektor.

I stedet risikerer vi, at flygtninge må gå 2 år som billig arbejdskraft til en løn, som de og deres familie ikke kan leve et anstændigt liv på. I værste fald uden, at de dermed kommer så forfærdelig meget nærmere et ordinært job. Det kan vi kort sagt ikke være bekendt. Som tidligere statsminister Poul Nyrup Rasmussen sagde i sin nytårstale 1997/98: "Kan vi ikke gøre det lidt bedre?" Jo. Det kan vi. Jo. Det skal vi.

Velfærd

Vi forstår os selv som et velfærdssamfund, og velfærd som vi har det i Norden, synes at være en god ide. Ser man bare på det økonomiske, så har velfærden haft afgørende betydning for, at Danmark og de øvrige nordiske lande - små åbne økonomier - har klaret sig godt økonomisk i en stadig mere globaliseret verden.

Befolkningen bakker da også op om velfærdsstaten - også selv om den danske version kræver en ret høj skatteindbetaling. Opbakningen har været stabil gennem mange år.

Men hvad er velfærd? Det er noget meget konkret, som vi alle har glæde af i det daglige, men som vi har særlig gavn af, hvis vi møder problemer.

Velfærd er fællesskab - en samhørighed og gensidig tillid mellem borgerne i Danmark. Borgerne betaler skat og finansierer hermed en offentlig sektor, der omfordeler de økonomiske ressourcer og stiller en række tilbud til rådighed.

Det påstås jævnligt, at vi ikke har råd til det velfærdssamfund, vi møjsommeligt har bygget op i fællesskab. Sandheden er, at vi ikke har råd til at undvære velfærden, og derfor har vi heller ikke råd til at udsulte fundamentet i velfærdssamfundet - den offentlige sektor.

Vi fodres hele tiden med tal, der kan bruges til at fortælle, hvor enormt dyr velfærden og den offentlige sektor er. Det er ikke helt forkert, men vi har pengene, og velfærdssamfundet med en toneangivende offentlig sektor har vist sig at være en særdeles god ide - selve grundlaget for, at Danmark på trods af sin ringe størrelse er en succes.

Den offentlige sektor kaldes af og til for en "klods om benet" på den private sektor - en hindring for økonomisk vækst. I virkeligheden er den private sektor og den offentlige sektor hinandens forudsætninger. Ligesom den offentlige sektor er

afhængig af, at den private sektor tjener penge, så er det en helt afgørende forudsætning for den private sektor, at den offentlige sektor er velfungerende - at der er pasning i institutionerne og dagplejen, så man kan arbejde. At syge helbredes, at ældre plejes. At uddannelse og efteruddannelse virker. At offentlige myndigheder er hurtige og retfærdige.

For at man kan tale om velfærd, skal borgerne have en indkomst, en bolig osv., så de kan leve et værdigt liv. Velfærd handler også om, at borgerne føler sig som en del af fællesskabet, og at de føler sig accepteret og anerkendt for det de er - at de har mulighed for at leve, som de gerne vil.

Hvis for mange borgere ikke har de økonomiske midler til at leve et godt liv, eller hvis for mange føler sig uden for fællesskabet, så er det så som så med velfærden. Og det er ved at ske. Alt for mange har alt for lidt, og alt for mange føler sig lukket ude fra fællesskabet og miskendt. Problemer som f.eks. arbejdsløshed er helt klart et fælles problem, men efterhånden er det blevet til, at problemet er den enkeltes og skyldes uformåenhed eller dovenskab.

Social tillid

Det danske velfærdssamfunds succes bygger i høj grad på *social tillid* - tiltro til, at mennesker, vi ikke kender, er ærlige og handler anstændigt og ansvarligt, og at offentlige institutioner handler fagligt velfunderet og retfærdigt - uden snyd og korrupsion. Danmark er et af de lande med højst social tillid i verden - sandsynligvis fordi arbejdsmarkedet og de offentlige institutioner er velfungerende og tilstræber en fair behandling af alle både som medarbejdere og borgerne.

Velfærdsstaten har bevæget sig bort fra det såkaldt universelle princip om, at alle ret til hjælp, alene fordi de er medborgere, til et princip, hvor tilknytning til arbejdsmarkedet har større betydning. For eksempel strammes kravene til beskæftigelse for at få dagpenge i forbindelse med sygdom eller arbejdsløshed - ud fra antagelse om, at borgere er mere tilbøjelige til at finde et job, hvis f.eks.

arbejdsløshedsdagpengene ikke er alt for generøse, eller hvis man kun kan få dagpenge i forholdsvis kort tid. Tænker man i de baner, er det logisk at nedsætte dagpengesatsen og den periode, hvor man kan modtage dagpenge - for så giver de ledige den en skalle.

Det er et yderst tvivlsomt ræsonnement, der oven i købet placerer skylden for arbejdsløshed hos den enkelte, selv om der er tale om et fælles problem. Og hvad når der ikke er mangel på arbejdskraft, men tværtimod mangel på job, som det har været tilfældet under krisen?

Dagpengemiseren

Man kan tydeligt se det i de to senest dagpengereformer.

Vort velfærdssamfund bygger på vores fælles erkendelse af, at samfundet har et ansvar for at sikre befolkningen i tilfælde af sygdom, arbejdsløshed og andre situationer, hvor borgerne ikke har mulighed for at arbejde og forsørge sig selv. Det var vore forfædre og -mødre, der i fagbevægelsens ungdom var de første til at arbejde for en fælles ansvar for at sikre dem, der blev arbejdsløse eller syge.

Siden da er sygedagpenge og arbejdsløshedsdagpenge blevet et fælles samfundsmæssigt ansvar. Du skal ikke ekstra til lommerne, hvis du er medlem af en A-kasse med særligt mange arbejdsløse. Staten har overtaget den risiko.

Det er kun ret og rimeligt. Prøv bare at tænke på alternativet. Så ville du som ufaglært på et område med stor arbejdsløshed have et stort behov for økonomisk tryghed ved at være medlem af en A-kasse, men netop derfor ville det være ekstra dyrt for dig at blive forsikret. Den højtlønnede ingeniør med masser af jobmuligheder ville kunne få en billig A-kasse med en god forsikringsdækning, mens pædagogmedhjælperen skulle betale langt mere for måske at blive forsikret dårligere.

Det er et godt system, men det bliver hele tiden forringet. I 2010 gennemførte den daværende V-K regering en dagpengereform med støtte fra Dansk Folkeparti, Liberal Alliance og Radikale. Dagpengeperioden halveredes fra fire til to år, og genoptjeningskravet, som er kravet til hvor længe man skal have været i arbejde, før man kan få en ny dagpengeperiode, fordobledes fra seks til tolv måneders fuldtidsarbejde.

FOA gennemførte i slutningen af 2014 en rundspørge til de medlemmer, der har mistet dagpengene. Den viser hvor svært det er at få dagligdagen til at hænge sammen. Der er eksempler på mennesker, der har været nødt til at gå fra hus og hjem, mennesker der fravælger at købe receptpligtig medicin, mennesker der er nødt til at spise hos familie og venner, fordi de ikke har råd til mad, mennesker der ikke går til tandlæge, børn der ikke kan gå til fritidsaktiviteter og have gave med til børnefødselsdage.

S-R regeringen nedsatte i sommeren 2014 en dagpengekommission, der i oktober 2015 præsenterede 21 anbefalinger. Kort tid efter gennemførte V regeringen en ny dagpengereform, der træder i kraft 1. januar 2017. Der er tale om en lille forbedring, fordi man kan optjene op til et års ekstra dagpengeret.

Med denne fleksible genoptjeningsmodel er der udsigt til, at færre vil falde ud af dagpengesystemet. Men der vil stadig være alt for mange - også blandt FOAs medlemmer, der vil miste retten til dagpenge.

Sparevejen - et økonomisk vildspor

Regeringen har med det såkaldte "omprioriteringsbidrag" indført en helt ny måde at styre kommunernes økonomi på. Først fjerner regeringen 1 procent af de lokale servicebudgetter hvert år. Det vil løbe op i ca. 7,5 mia. kr. 2016-2019. Bagefter bestemmer regeringen i finanslovsforhandlingerne/økonomiforhandlingerne hvor mange af pengene, der kommer tilbage til kommunerne. Det har skabt en meget stor usikkerhed lokalt, om hvor mange penge der kommer tilbage til kommunerne og til hvad. Det indebærer, at kommunerne bliver nødt til først at fjerne pengene fra budgetterne og bagefter vente på og se hvad pengene kommer tilbage til. Det vil medføre massive besparelser på de områder, som ikke prioriteres af regeringen i finanslovsforhandlingerne.

Umiddelbart inden Kommunernes Landsforening topmøde i marts 2016 offentliggjorde FOA en rundspørge blandt borgmestrene, der viste af mere end halvdelen af borgmestrene er imod en økonomiaftale, hvor regeringen først høster besparelser og efterfølgende fordeler pengene via finansloven. I samme rundspørge pegede 8 ud af 10 borgmestre på, at hele velfærdsområdet bliver ramt af de besparelser, som omprioriteringsbidraget medfører, og 7 ud af 10 sagde, at det ikke kan lade sig gøre at finde pengene til omprioriteringsbidraget, uden at det går ud over den kommunale service.

Men der efterhånden kun tale om velfærd i teorien. Danmark er blevet et velfærdssamfund mere af navn end af gavn. Det er også baggrunden for det nye

samarbejde, som hedder "virkelighedens velfærd", og som i disse dage sættes i søen af FOA, Danmarks Lærerforening, BUPL, HK Kommunal og socialrådgiverne. Der er simpelthen forskel på den velfærd, vi bryster os af og virkelighedens velfærd, der er et afpillet skrog. Forestil jer det. Vi bryster os af velfærd, som man kan sammenligne med et flot, sprødt og lækkert æble, men i virkeligheden har vi bare et afgnavet æbleskrog - brunt og halvvisent.

Sagt på en anden måde har velfærden nået et punkt, hvor offentligt ansatte bør sige fra og opfordre politikerne til en afgørende kursændring. De offentligt ansatte ønsker en plan for at forbedre kvaliteten af danskernes velfærd. Vi kræver en decideret genopretningsplan for den danske velfærd.

Alene i den kommunale sektor er der blevet mere end 30.000 færre ansatte i løbet af de seneste fem år. Det kan i den grad mærkes. Velfærden halter. I virkelighedens velfærd 2016 har normeringerne til vore børn har aldrig været lavere. Der er skåret omkring fem millioner hjemmehjælpstimer til landets ældre siden 2009. Antallet af medarbejdere, der går ned med stress, har aldrig været større. Bægeret er simpelthen fuldt.

Vi kan heller ikke længere tage ansvar for de arbejdsvilkår, den offentlige sektor byder de ansatte. Det er efterhånden reglen, at arbejde under et urimeligt pres, hvor ressourcerne slet ikke står mål med antallet af opgaver. Et arbejdsmiljø hvor nedslidning, stress og krydspres er en del af hverdagen. Hvor borgernes berettigede forventninger ikke kan indfries. Hvor de ansattes egne berettigede forventninger til indsatsen ofte heller ikke kan indfries. Et arbejdsmiljø, hvor mange må gå på kompromis med fagligheden. Hvor tilliden er væk. Og det tærer.

Der er langt fra de store ord om velfærdssamfundet på Christiansborg til den hverdag med nedskæring på nedskæring, som ansatte og borgere har oplevet de seneste år.

Spørgsmålet er simpelthen, om de danske politikere fortsat vil et velfærdssamfund. Er svaret nej, så er politikerne på vildspor, for danskerne vil gerne velfærden. Der skal pustes liv i den offentlige sektor som en forudsætning for vækst og velstand i Danmark. Det er en forudsætning for at vi også kan udvikle private arbejdspladser.

Derfor er der behov for en kursændring. Vejen frem er at tale kvalitet for borgere og for virksomheder - i stedet for kun at tale om den offentlige sektor som en udgift. Omprioriteringsbidrag og bevidstløse nedskæringer må erstattes af en konstruktiv dialog om kvalitet. Vi ønsker et opgør med den nuværende skruetvinge, hvor politikerne på Christiansborg gennem puljestyring reelt har sat en stopper for det kommunale selvstyre, og hvor styringen i virkeligheden går ud på at fodre hunden med sin egen hale.

Danmark har brug for en genopretningsplan. Genopretning af velfærden. Spørgsmålet er om politikerne på Christiansborg vil være med. Det må man håbe, eller er de helt ude af trit med befolkningen, og det handler mod bedre vidende.

Et Danmark vi kan være bekendt

Men den absolut største udfordring er at genskabe et Danmark, vi kan være bekendt. Vi skal sammen bekæmpe uligheden. Vi skal genskabe et Danmark, hvor vi i fællesskabet skaber en god ramme for den enkeltes liv, og hvor vi behandler både gamle og nye borgere med respekt og værdighed.

Det går langsomt i den rigtige retning. Arbejdsløsheden er dalende og dansk økonomi er i bedring. Der er nogenlunde styr på økonomien, men hvad med den værdige og respektfulde behandling af borgerne. Den er gået fløjten. På den måde kan vi både skyde en god fart og være på vildspor.

Som jeg har været inde på, er der simpelthen forskel på den velfærd, vi bryster os af og virkelighedens velfærd. Jeg brugte et dejligt æble til at illustrer det. Vi bryster os af velfærd, som man kan sammenligne med et flot, sprødt og lækkert æble, men i virkeligheden har vi bare et afgnavet æbleskrog - brunt og halvvisent.

Det må simpelthen bare stoppe, for vi er godt i gang med at køre de offentligt ansatte i sæk samtidig med, at borgerne ikke får, hvad de er blevet stillet i udsigt. Der er langt fra de store ord om velfærdssamfundet på Christiansborg til den hverdag med nedskæring på nedskæring, som ansatte og borgere har oplevet de seneste år. Der er en verden til forskel på de store ord og virkelighedens velfærd.

Spørgsmålet er simpelthen, om de danske politikere fortsat vil et velfærdssamfund? Er svaret nej, så er politikerne på vildspor, for danskerne vil gerne velfærden.

Danmark har brug for en genopretningsplan. Genopretning af velfærden.

Spørgsmålet er om politikerne på Christiansborg vil være med. Det må man håbe, eller er de helt ude af trit med befolkningen, og det handler mod bedre vidende.

Jeg bliver nødt til at sige det, når det nu er 1. maj. Klassekampen er ikke slut. Klassekampen, forstået som et udtryk for ulighed, dybtgående interessemodsætninger og sociale konflikter, er præcis lige så aktuelt som altid. Den går ud på, at alle har ret til deres eget gode liv, og at vi i fællesskab sikrer, at alle har mulighed for at få det.

God 1. maj